

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ - ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Νεομάρτυρες Θράκης. Ὁ κ. Τρ. Εὐαγγελίδης εἰς τὸ παράρτημα τοῦ Γ' τόμου τῶν «Θρακικῶν»¹⁾ γράφει περὶ τῶν νεομαρτύρων Θρακῶν. Ἀπὸ τὰς σημειώσεις τοῦ πατρὸς μου Ἀναστασίου, τὰς ὁποίας συμπληροῖ καὶ τακτοποιεῖ ὁ ἀδελφός μου Ἀντώνιος εὐρίσκομεν καὶ τοὺς κατωτέρω μὴ ἀναφερομένους, εἰς τὴν ἀναφερθεῖσαν πραγματείαν.

*«Θρακικὰ»
τ. I' 1938
σ. 373-374*

Γεώργιος μάρτυς ἐν Ἀδριανουπόλει μαρτυρήσας ἐπὶ Ἰωάννου Παλαιολόγου τὸν Μάρτιον τοῦ 1457. Περὶ αὐτοῦ ἀναφέρεται κατὰ τὸν Κ. Ν. Σάθαν²⁾ εἰς χειρόγραφον τοῦ Ἁγίου Μάρκου τῆς Βενετίας κώδ. 50 «Διήγησις τοῦ Μάρτυρος Γεωργίου Μαρτυρήσαντος ἐν Ἀδριανουπόλει ἐπὶ Ἰωάννου Παλαιολόγου τὸν μάρτιον τοῦ 6945 (1497)». Ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ ποτῇ μακροῖα ὡς ἐνεγκομένη Χριστιανισμὸν πλήθος, ἤδη δὲ δυστυχεῖ βίαιουσι τῇ πλάνῃ, ὡς ὅτε καὶ πρὶν τὸ τῶν Ἑλλήνων μιᾶρὸν γένος. Εἰς δὲ τὰ *Analecta Bollandiane*³⁾ ἀναφέρονται ὅτι εἰς τὸν κώδικα H. 50 (1) fol. 235-242 *Sacculi XVI exaratus* «Διήγησις Μάρτυρος (Γεωργίου) ἐν τοῖς ἡμετέροις Μαρτυρήσαντος χρόνοις.» Ἐγένετο κατὰ μὲν τὸ ἀνθρώπινον δέους πλήρες τεράστιον ἤδη ἦς σὺ οἶδας συμφορᾶς, διὰ τὸν πόθον ὧν ἐν Χριστῷ... ἀμήν.»

Περὶ τοῦ Μιχαήλ Μαυροειδοῦς γράφει ὁ πρ. Λεοντοπόλεως κ. Σωφρ. Εὐστρατιάδης ἐν τῷ παρόντι τόμῳ⁴⁾ ὁ Α. Π. Κερραμεὺς ἀναφέρει τὰ ἐξῆς⁵⁾ «Λόγος ἐγκωμιστικὸς εἰς τὸν Μεγαλομάρτυρα Μιχαήλ τὸν Μαυροειδῆ. Ἐν τῷ 512φ κώδ. Ἰβήρων (τοῦ Μ. Ρήτορος Μανουήλ). Τοῦ κώδικος τῶν Ἰβήρων εἶχε γνῶσιν Εὐγένιος ὁ Βούλ-

1) Σελ. 218—221

2) Μνημεῖα Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τ. 4 1883 σ. XXXIV.

3) τ. 24 1905 σ. 209.

4) Σελ 3. κ. ἐ.

5) Ἐπετηρὶς Παρνασσῶ τ. 6ος 1902 σ. 86.

γαρις. "Όρα τήν ἐπιστολήν του πρὸς Πέτρον τὸν Κλαίρηιον περὶ τῶν μετὰ τὸ σχίσμα Ἁγίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν γινομένων ἐν αὐτῷ θαυμάτων, ἔκδ. Ὑπὸ Ἀνδρέου Κορομηλά, Ἀθήναι 1844 σ. 28 Λόγος ἐγκωμιαστικός εἰς Μεγαλομάρτυρα Μιχαὴλ τὸν Μαυροειδὴν (τοῦ αὐτοῦ) Κῶδ. 512ος Ἰβήρων.

"Ἄλλος πιστεύω θὰ εἶναι ὁ ἐν τοῖς «Θρακικοῖς» ἀναφερόμενος ¹⁾ Μαυροειδὴς ὁ Ἀδριανουπολίτης δι' ὃν ὁ Γ. Λαμπουσιάδης ἐν «Ταχυδρόμῳ» Ἀδριανουπόλεως ²⁾ ἀναφέρει τὰ ἑξῆς. «Ἅγιος Μαυρωδῆς. Τὸ Συναξάριον. Ἀ' Ξίφει. Μαυρωδῆς τὴν κάραν ἀπετμήθη/ τιμῶν ἀτμήτους Σωτήρος δὴ φύσεις/ Πῦρ καὶ σίδηρος οὐκ ἔπηξαν σ' ὧ μάρτυς/ ὁμοιωθῆναι Ἰωσήφ τῷ παγκάλῳ,/ ζῶν θ' ἐλέσθαι τῆς τῆς δε τὴν ἀγήρω/ Κάτθανε Μαυρωδῆς Αὐγούστοιο τριακοστῆ/

Οὗτος ὁ παναοίδιμος ἐξ Ἀδριανουπόλεως μὲν εἴλκε τὸ γένος, ἤκμασε δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περὶ τὰ μέσα τῆς ιζ' ἑκατ. Ἰδρύσας δὲ οἰνοπωλεῖον ἐν τῇ συνοικίᾳ Τσερκέφ, τῇ παρὰ τὸ Σεράγιον, εἴλκυσε τὴν εὐνοίαν τούρκου τινὸς μεγαστάνος διὰ τῆς εὐπροσηγορίας, χρηστότητος καὶ τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἀρετῶν. Κατὰ τύχην δὲ ἀποδημήσας ὁ μεγαστάν εἰς προσκόνησιν τῶν παρὰ Μωαμεθανοῖς ἱερῶν τόπων, κατέλιπε τὸν Μαυρωδῆν οἰκονόμον καὶ διαχειριστὴν τῆς περιουσίας αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐπανόσου. Κακὴ ὅμως μοῖρα ἡ σύζυγος τοῦ μεγαστάνος κακοήθης οὖσα καὶ τρώεισα ἔπαυτο τοῦ ὑπερφύσους κάλλους τοῦ νεαροῦ οἰκονόμου, ἐπειράτο πρὸς τέχνην καὶ μηχανῆν, ὡς πάλαι ἡ Γυνὴ τοῦ Πεπεφρῆ, ὅπως σὺλῆβη τὸν νέον Ἰωσήφ εἰς τὰς ἀναιδεῖς αὐτῆς ἄρκυς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πάντα μηχανωμένα οὐδὲν ἤνυεν ἔκφρων γενομένη δι' ἣν ὑπέστη ταπεινώσιν, καταγγέλλει τὸν ἀθῶον εἰς τὸ δικαστήριον, ὡς ἐπιβουλευθέντα δηθεν τὴν τιμὴν αὐτῆς. Συλλαμβάνεται ὅθεν ὁ Ἅγιος ὑπὸ σπειρας ἀνόμων καὶ ἐν δυσώδεσι καὶ σκοτειναῖς ἐγκαθεύργνυται φυλακαῖς, ἔνθα ὑφίσταται τὰ πάνδεινα. Εἶτα συγκλείεται ἵπποις ἀτιθάσσοις καὶ ἀγρίοις, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νῆστις καταλιμπάνεται. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς σωτηρίαν οὐδεμία ἄλλη ὑπελείπιτο ὁδὸς ἢ διὰ τῆς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἰσλαμισμοῦ προσελεύσεως.

Ὁ Μαυρωδῆς καίπερ πολλ' ἄλγεα πάσχων καὶ ὑπὸ τῶν δύο πρεσβυτέρων ἀδελφῶν προτρεπόμενος, διέμεινεν ὡς βράχος ἀκλόνητος ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων αὐτοῦ, ὑπὸ μόνῃς τῆς νεωτάτης

1) Παράρτημα Γ' τόμου σ. 21.

2) 2 Αὐγούστου 1921.

ἀδελφῆς εἰς τὸ μαρτύριον ἐνθαρρυνόμενος. Ἀπορίψας δὲ πάσας τὰς ὑποσχέσεις τῶν τυράννων, ἀντέστη γενναίως εἰς τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ ἐβόα: «Χριστὸν σέβομαι, Χριστὸν λατρεύω, πάντα δὲ τὰ μαρτύρια προθύμως θέλω ὑποστῆ, ἵνα τὸν Χριστὸν κερδίσω». Βλέποντες δὲ οἱ δῆμοι τὸ ἄκαμπτον τοῦ φρονήματος καὶ τὸ στερρὸν τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐφρούρασαν. Ἐπιβαλόντες δ' αὐτῷ τὰ φρικωδέστερα τῶν βασανιστηρίων, τέλος ἀπέταμον τὴν κεφαλὴν. Οὕτω δὲ ὁ Ἅγιος ἠξιώθη τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀμάραντον στέφανον παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ, προσενεγκὼν ἑαυτὸν ὀλοκαύτωμα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ τῆς πίστεως. Τὸ δὲ ἅγιον, αὐτοῦ σῶμα παραλαβόντες οἱ Χριστιανοὶ ἔθαψαν παρὰ τὸ οἰνοπωλεῖον».

Χριστόφορος ὀσιομάρτυς ἐξ Ἀδριανουπόλεως «μαρτυρικὸν τέλος ἐν Κων/πόλει λαβὼν τὸ 1808 ὡς πολλὰ κατὰ Χριστὸν κηρύγματα αὐτοῦ τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ ἐξουθενήσας¹⁾

Παρθένιος «1805 Μαρτίου 5 ἐμαρτύρησαν τὸν Παρθένιον τὸν ἀσχητήν εἰς τὸ Διμότεινον ἡμέρα κυριακὴ εὐγένοντας ἀπὸ τὴν θείαν λειτουργίαν τὸν ἐχαλάσαν καὶ ὁ θεὸς ἀναπαύση αὐτὸν»²⁾

Δημήτριος Ἀδριανουπόλιτης. Εἰς τὴν Subsidia Hagiographica Catalogus Codicum Hagiographiarum Graecorum³⁾ ἀναφέρεται ὅτι ἀπὸ τὴν Bibliotheca Principis (Jettinhof-Walferstein, in Mählingen κῶδιξ I Fol I (657) Fol 180. Ἐπὶ ἐτὸς ΖΛΔ' (1526) ἰδιχθιονι ἰδ'. μινι ἀυγουστου ἰς τι πρώτη ἰμερὰ τετράδι τετάρτημερον οτα εκαὶ ἰατριανόπολη, κε τρις ἐκκλησιες ὁ χριστός, κε ἰωδιγητρια, κε οαγηος στεφανος, κε οτς επεχανάς. Ἐπὶ ἐτὸς ΖΛΔ' ἰδιχθιονι ἰδ'. μινι αυγουστου τες Κ' ἰμερα δευτερα εκαψαν ἰτουρκη, το δημητριῶν το μαρτιρα ἰς τιν ατριανόπολη ἰς τι φικι οξο.

Δῆμος Διά τὸν παρὰ τοῦ Τρ. Εὐαγγελίδου εἰς τὰ «Θρακικά»⁴⁾ μνημονευόμενον Δῆμον, ὁ Ν.Κ.Χ' Κωστής εἰς τὰ Ἀποσπάσματα Συμυρναίων κωδίκων⁵⁾ ἀναφέρει ὅτι «1763 Ἀπριλίου 10 ἡμέρα Πέμπτη ἀπετημήθη τὴν κάραν ὁ Δῆμος Ρουμελιώτης ἀπὸ χωρίον καλούμε-

1) Νικοδήμου Μον. Διονυσιάτου. Μονὴ Διονυσίου. Πανελλήνιον Λεύκωμα Ἐθνικῆς Ἑκατονταετηρίδος 1925 Τόμ. στ' σ. 127.

2) Βραβεῖον (Brevium) ὑπ' ἀριθ. (49) ψπδ' Καλλιμάχου συμπληρώσεις ἐν Ἐκκλησιαστικῷ Φάρφω 1913 σελ. 536 «σ. 53»

3) G. Van de yerst H. Delehaye. Bruxellis 1913 143.

4) Παράρτημα Γ' τόμ. σ. 221.

5) Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ ἔθνομολογικῆς Ἑταιρείας 1903 τόμ. ΣΤ' σ. 165 ἐν ὑποσημειώσει.

νον Ούζουν κιοπροδ». Τούτου ὁ τάφος σώζεται ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ Ἁγ. Γεωργίου ἐν Σμύρνη. Πρβλ. Χρυσασλλίδος Τόμ. Δ' Σ. 108.

Ἄσχετος θά εἶναι ὁ παρά τοῦ κ. Γ. Λογοθέτη ἐν τοῖς «Μικρασιατικοῖς Χρονικοῖς»¹⁾ ἀναφερόμενος, καθότι ὁ Μέγας Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος ὁ ἐξ Οἰκονόμων ἐδίδαξεν ἐν Σμύρνη ἀπό τοῦ 1808—1809 ὁ κ. Λογοθέτης γράφει τὰ ἐξῆς: «Εἷς στρατιώτης ἐξ Αἴνου, ἐξι-σλαμισθεὶς εἰς μικρὰν ἡλικίαν καὶ μαθὼν ὅτι χριστιανὸς ἐγεννήθη ἤρχισε νὰ κηρύττῃ ἑαυτὸν χριστιανόν. Ἐκ τούτου οἱ Ὀθωμανοὶ ὀργισθέντες ἐφόνευσαν αὐτὸν καὶ τὸ σῶμα ἔφεραν καὶ ἔρριψαν εἰς τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου. Εἰδοποιηθεὶς ὁ Μέγας Οἰκονόμος κατέβη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ὁποίας ὁ περίβολος συνεκινῶναι μὲ τὴν σχολὴν καὶ αὐτοσχεδίως συνέθεσεν ἀντὶ τοῦ «Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν» τὸ ἐξῆς τροπάριον «Πληθὺς ἡ τῶν Συμυρναίων ἐν ψδαῖς εὐφημήσωμεν ἡμῶν πολιοῦχον καὶ τῆς Αἴνου τὸ βλάστημα, πρόμαχον θερμόν Ἁγαθάγγελον»²⁾, Ἱερομάρτυρα ἐσθλὸν ἐπλάκη γὰρ γενναίως τῷ δυσμενεῖ καὶ τοῦτον κατήκομισεν ὅθεν στεφηφορῶν οὐρανομάρτυσι συναγάλλεται ὑπερῶν ἐξευμενίζων τὸν μόνον φιλάνθρωπον». Ἐτάφη δὲ τὸ λείψανόν τοῦ μάρτυρος εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ἁγ. Γεωργίου παρά τὴν πύλαν ἐνὸς πλατάνου, ὅπου καὶ εὐώζεται ὁ τάφος μέχρι τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς.

Ἰγνάτιος Ἐν τῷ ὑπὸ Μαρτίνου ἐπιθεωρηθέντι Μηνιαίῳ τοῦ Μαΐου ἀναγράφεται τῇ Α' Μαΐου «Ἐν αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζονται οἱ 3 νεομάρτυρες Εὐθύμιος ὁ ἐκ Δημητριάδος, Ἰγνάτιος ὁ ἀπὸ Ἑσκή Ζαγυρᾶν (8βρίου ἡ') καὶ Ἀκάκιος ὁ ἀπὸ Νεβέρκ Θεσσαλονίκης. Τελεῖται δὲ ἡ μνήμη αὐτῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν σκῆτην τοῦ τιμίου Προδρόμου σεμνῷ αὐτῶν μαρτυρίῳ».

Ἐδῶ ἴσως πρέπει νὰ ἀναφερθοῦν καὶ οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει μαρτυρήσαντες ἐπὶ Σουλτάν Σελίμ (1512—1520) διδάσκαλος Ἰάκωβος καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Διονύσιος Μοναχὸς καὶ Ἰάκωβος διάκονος³⁾ οἵτινες ἀπὸ τὸ Μοναστήριον Προδρόμου, κείμενον παρά τὰ Δερβενάκια τῆς Αἰτωλίας, συλληφθέντες καὶ καθειρχθέντες παρά τοῦ μπέη Τρικκάλων ἀπήχθησαν εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ Διδυμότειχον ὅπου καὶ ἐμαρτύρησαν, τὰ δὲ ὅσα ἀνεκομίσαντο ἐξ Ἀλβανιτοχωρίου κώμης παρά τὴν Ἀδριανούπολιν ὁ Ἱεράρχης Θεσσαλονίκης Θεωνᾶς

1) Τόμ. Α' 1938 σ. 470.

2) Ὄνομα δοθὲν προχείρως (σ. Γ. Λ.).

3) Περικ. Γ Ζερλέντη: Θεσσαλονίκης Μητροπολίται ἐν Byzantinische Zeitschrift τόμ. 12 (1903) σ. 131—132 καὶ Δημ. Λουκοπούλου: Πάτερ Ἰάκωβος ὁ Νέος ποῦ ἐτελείωσε μαρτυρικὰ στὸ Διδυμότειχο τὸ 1520 «Θρακικά» τόμ. Α', σ. 329—335.

καὶ κατέθετο ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Μοναστηρίου τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας.

Ἐπίσης ὁ Νεομάρτυς Γ α β ρ ι ἦ λ ἐπίσκοπος Γάνου καὶ ὕστερον ἐν Προύση μαρτυρήσας κατὰ τὸ 1659 ¹⁾).

Καὶ διὰ τὸν ἀπαγχονισθέντα πατριάρχην Κ Ὑ ρ ι λ λ ο ν ὑπάρχει ²⁾ «ἀκολουθία τοῦ ἱερομάρτυρος Κυρίλλου Πατριάρχου Κ]πόλεως, κατὰ τὸ 1821 ἐν Ἀδριανουπόλει τελειωθέντος συντεθεῖσα μὲν παρὰ τοῦ ἱατροδιδασκάλου Κωνσταντίνου Τζελάκογλου τοῦ Λημνίου, ἀντιγραφεῖσα δὲ καὶ ἐπαυξηθεῖσα παρὰ Ἰακώβου μοναχοῦ καὶ ἀφιερωθεῖσα τῷ πρώην Ἀδριανουπόλεως Γρηγορίῳ τῷ Βυζαντίῳ ἐν ἔτει 1844». Ἐν φ. 244α. «Ἐγράφη τὸ πρωτότυπον ἐν Χίῳ ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ Χιοπολίτου, τὸ δὲ παρὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Βατοπαιδίου δαπάνη τοῦ ἐν ἱατροῖς Εὐαγγέλου, Μεξικοῦ τοῦ ἐξ Ἀργυροκάστρου 18 Φεβρουαρίου 1821.

Μ. Α. Σ.